

DOI : 10.33274/2079-4762-2022-52-2-118-126

JEL : F10, G10

УДК 339.172 : 347.731.1

Ніколайчук О. А.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
ім. М. Туган-Барановського
Кривий Ріг, Україна,
e-mail: nikolaichuk@donnuet.edu.ua

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ

UDC 339.172: 347.731.1

Nikolaichuk O. A.,
PhD in Economics,
Associate Professor

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University of
Economics and Trade, Kryvyi Rih, Ukraine
e-mail: nikolaichuk@donnuet.edu.ua

CURRENT TRANSFORMATIONS OF GLOBAL EXCHANGE TRADING

Мета. Метою дослідження є проведення аналізу сучасного стану та визначення основних тенденцій розвитку світової біржової торгівлі.

Методи. У процесі дослідження використано загальнонаукові методи та прийоми дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, індукція, дедукція, абстрактно-логічний метод, графічні й табличні методи (для наочного зображення аналізованого матеріалу).

Результати. У статті проведено аналіз основних тенденцій розвитку світової біржової торгівлі. Розглянуто та охарактеризовано тенденції розвитку міжнародного біржового ринку. Проаналізовано сучасний стан та структуру світової біржової торгівлі товарними та фінансовими деривативами у 2013–2022 рр. Проведено аналіз торгівлі ф'ючерсами та опціонами. Проведено аналіз структури світової біржової торгівлі за основними групами активів. Досліджено за географічними регіонами структуру світового біржового ринку. Досліджено обсяги торгової активності в різних регіонах у 2013 р., 2021–2022 рр. Виявлено, що найбільшу відсоткову частку світової торговельної активності протягом останнього десятиліття займає Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Проаналізовано рейтинг світових бірж за кількістю контрактів та рейтинг найбільших світових фондових бірж за ринковою капіталізацією. Рейтинг світових бірж за кількістю контрактів свідчить, що найбільша кількість угод припадає на біржі Індії, Бразилії, США, Китаю, Південної Кореї тощо. Систематизовано основні чинники, які впливають на сучасний стан розвитку біржової торгівлі у світі. Встановлено, що на сьогоднішній день у світі відбувається активний розвиток електронної біржової торгівлі та зростання криптовалютної економіки, що буде продовжуватися у найближчій перспективі та призведе до посилення конкуренції серед електронних бірж.

Ключові слова: біржа, біржова торгівля, світовий біржовий ринок, біржові контракти.

Постановка проблеми. Сучасний світовий біржовий ринок стрімко розвивається та впливає на різні сторони ведення господарської діяльності. Під впливом глобалізаційних процесів відбуваються кардинальні зміни в біржовій торгівлі, тому вивчення стану розвитку світової біржової торгівлі становить науковий та практичний інтерес для сучасних економічних досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань становлення та розвитку біржового ринку та біржової торгівлі присвячені наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів: Ф. Аллена, В. Берга,

Е. Бреді, С. Вайна, Дж. Віллей, Дж. Долана, Дж. М. Кейнса, Дж. Лернера, Э. Лефевра, А. Маршалла, Д. Монтано, Э. Наймана, П. Туфанно, К. Форбса, Дж. К. Халла, Дж. Хікса, У. Шарпа, О. Штиллих, В. Гниляк, О. Маслака, А. Масло, Ю. Рубана, М. Солодкого, О. Сохацької, М. Примостки та ін. Незважаючи на значну кількість досліджень щодо біржового ринку та біржової торгівлі, наявні проблеми і перспективи розвитку біржової торгівлі у світі потребують подальшого вивчення.

Мета статті — проведення аналізу сучасного стану та визначення основних тенденцій розвитку світової біржової торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Міжнародний біржовий ринок відіграє значну роль в ринковій економіці, відображає реальний стан товарних ринків, забезпечує можливість спекуляції та прогнозування цінових тенденцій.

Динаміка річних обсягів біржової торгівлі на світовому біржовому ринку представлена на рис. 1.

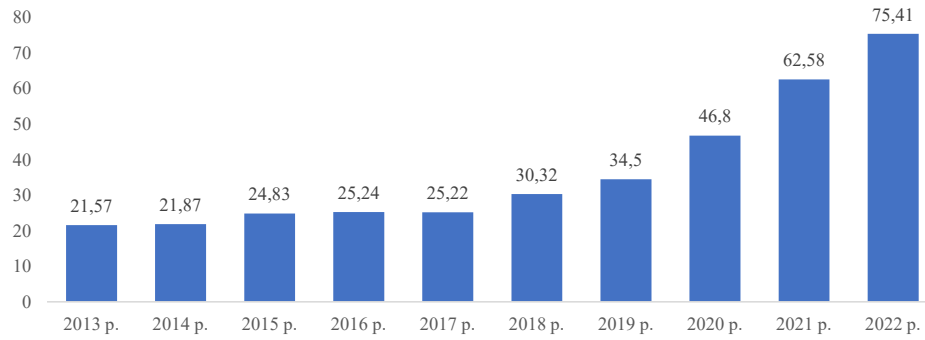

Рис. 1. Динаміка біржової торгівлі на світовому біржовому ринку, млрд угод (складено автором за даними [1–3])

у 2021 році, що на 33,7 % більше, ніж у 2020 році. Значну частину зростання протягом останніх років спричинило швидке зростання на біржах Бразилії, Китаю та Індії. Додатковим фактором став вибух роздрібної торгівлі опціонами на акції, особливо в США. Таким чином, кількість укладених угод зросла за 2013–2022 рр. в 3,5 рази, що свідчить про ви-

Аналіз статистичних даних глобального біржового ринку за даними світової Асоціації ф'ючерсної індустрії (FIA) свідчить, що станом на грудень 2022 р. була зафіксована рекордна активність учасників на провідних біржах світу з обсягом торгів 75,41 млрд угод. Якщо в 2013 році загальні кількість угод складала 21,57 мільярди, то загальний обсяг торгів у 2021 р. сягнув 62,58 мільярди контрактів

ключну важливість світової біржової торгівлі деривативами.

Вивчення основних тенденцій розвитку торгівлі деривативами на світових біржах свідчить, що основними інструментами нині є ф'ючерси та опціони. Структура торгівлі на світовому біржовому ринку за видами деривативів наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка світової біржової торгівлі ф'ючерсами та опціонами, млрд угод (складено автором за даними [1–3])

Деривативи	Роки										Темп росту 2022/2013 рр., %
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Ф'ючерси	12,14	12,16	14,51	15,91	14,86	17,19	19,26	25,55	29,27	26,9	221,58
Опціони	9,43	9,71	10,32	9,33	10,36	13,13	15,23	21,27	33,31	48,51	514,42
Разом	21,57	21,87	24,83	25,24	25,22	30,32	34,49	46,82	62,58	75,41	349,61

Обсяги торгівлі ф'ючерсними контрактами у 2022 р. зросли в 2,2 рази порівняно з 2013 р. до рівня 26,9 млрд угод. В той же час обсяг торгівлі опціонами на глобальному біржовому ринку за 2022 р. приріс більш значними темпами в порівнянні з 2013 р. — в 5,14 рази до рівня 48,51 млрд угод, при чому якщо у період 2013–2020 рр. найбільша частка біржової торгівлі припадала на ф'ючерси (54–63 %), то у 2021–2022 р. провідну роль вже відіграє торгівля опціонами. У 2022 р. частка опціонів складає 64 %.

Оцінка структури світової торгівлі деривативами за видами базових активів, відображена на рис. 2.

Як видно з рис 1, за період 2013–2022 рр. за усіма групами біржових інструментів спостерігається збільшення, що підтверджує загальну тенденцію до зростання торгової активності на світових біржових ринках. Темпи росту обсягів біржової торгівлі представлені у табл. 2.

Найбільші темпи зростання з 2013 по 2022 роки за обсягом укладених контрактів на світових біржах спостерігалися на цінні папери та інші активи — зросли відповідно в 4,75 та 4,24 рази за весь період, що свідчить про стрімке збільшення потреби в даних видах фінансових інструментів. Значний інтерес на біржовому

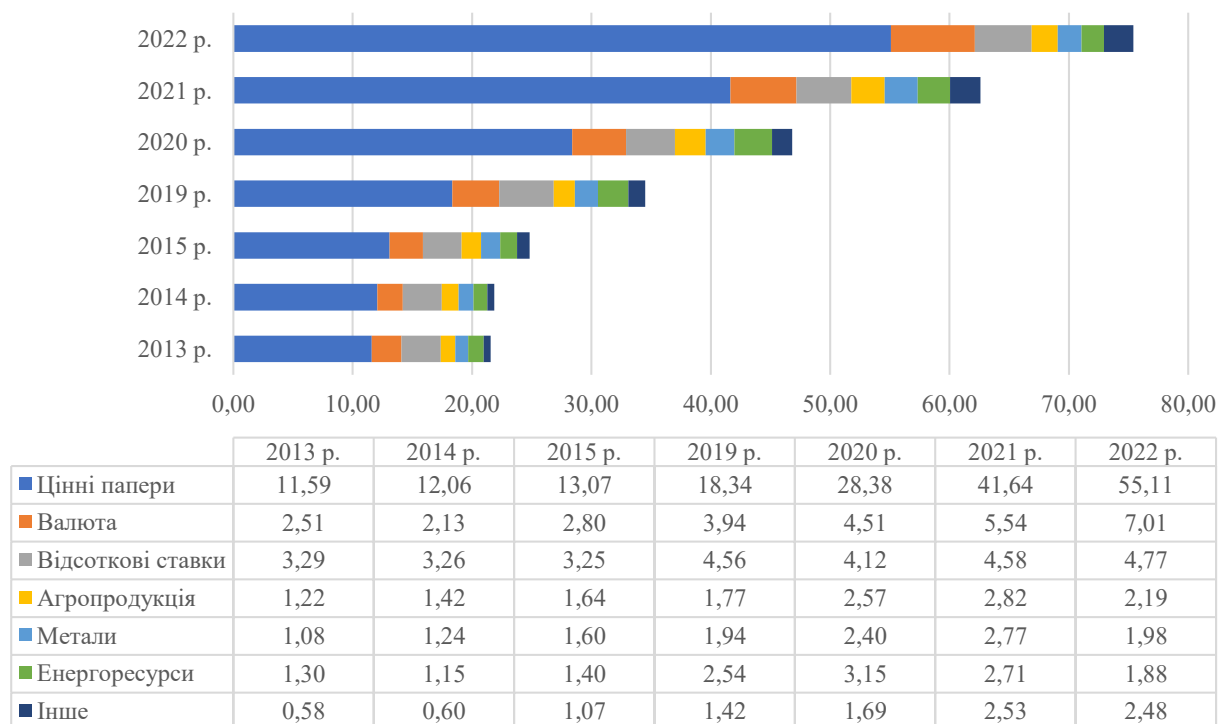

Рис. 2. Динаміка світової біржової торгівлі за видами активів, млрд. угод
(складено автором за даними [1–3])

Таблиця 2

Темпи росту обсягів біржової торгівлі (за кількістю угод), %
(розраховано автором за даними [1–3])

Вид активів	2014/ 2013 pp.	2015/ 2014 pp.	2020/ 2019 pp.	2021/ 2020 pp.	2022/ 2021 pp.	2022/ 2013 pp.
Цінні папери	104,11	108,39	154,75	146,74	132,33	475,62
Валюта	85,02	131,32	114,64	122,81	126,44	279,68
Відсоткові ставки	98,92	99,65	90,34	111,22	104,19	144,75
Агропродукція	116,89	115,41	145,31	109,70	7,77	180,11
Метали	115,15	128,46	123,49	115,30	71,76	183,75
Енергоресурси	88,53	121,89	123,92	86,03	69,32	144,36
Інше	102,73	178,26	118,98	149,66	98,05	424,84
Разом	101,40	113,54	135,68	133,68	117,35	340,53

ринку становлять операції з валютою — приріст в 2,79 рази, за металами — приріст в 1,83 рази, за відсотковими ставками та енергоресурсами — відповідно на в 1,44 рази для обох біржових інструментів, у той же час, кількість угод за агропродукцією зросла в 1,8 рази. Загальне зростання по всім видам інструментів становить 3,4 рази за 2013–2022 р.

Аналіз структури біржової торгівлі протягом 2013–2022 роках за видами базових активів (рис. 2) свідчить, що найбільша частка угод припадає на фінансові інструменти з тенденцією скорочення частки біржового товарного ринку. У 2021 році порівняно з 2013 роком у структурі активів біржової торгівлі відбулось збільшення частки за такими групами: цінні папери — 13 %, агропродукція — 1 % та інші — 1 %; зменшення: відсоткові ставки —

6 %, валюта — 2 %, енергоресурси 2 %, метали — 1 %.

Станом на 2022 р. найбільша кількість угод припадала на цінні папери — 73 % всіх угод, валюта — 9 %, відсоткові ставки — 6 %. У групі товарних деривативів частка енергоресурсів скоротилася за рік на 1 % і становила лише 3 %, частка товарних деривативів на аграрну продукцію зменшилася на 2 %, крім того, відбулося скорочення і частки торгівлі металами з 4 % до 3 %.

Протягом останнього десятиліття світовий біржовий ринок зазнав трансформацій та значно розростається по усіх регіонах світу. Значне зростання спостерігається на біржах у Бразилії, Китаю та Індії, що знаходить відтворення і у структурі міжнародного біржового ринку за географічними регіонами (рис. 3).

Найбільшу відсоткову частку світової торговельної активності протягом десяти років займає Азіатсько-Тихоокеанський регіон з коливаннями до зростання від 34 % світового обсягу торгів у 2013 році до 58 % у 2022 році. Пів-

нічна Америка займає у структурі друге місце із тенденцією до зменшення з 36 % у 2013 р. з 21 % світового обсягу торгівлі у 2022 р. (рис. 4).

Протягом 10 років частка світового обсягу торгівлі, що припадає на біржі Латинської

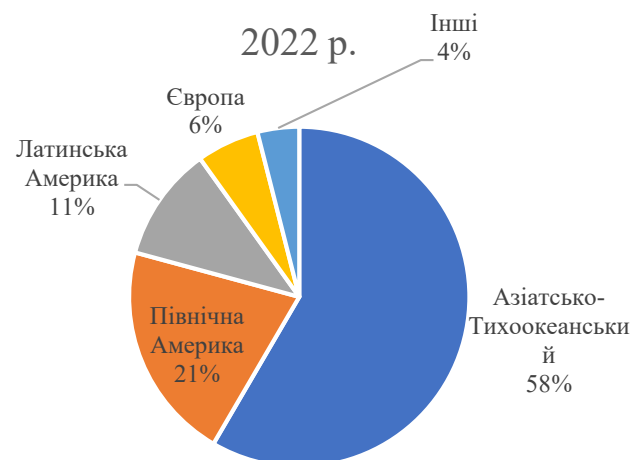
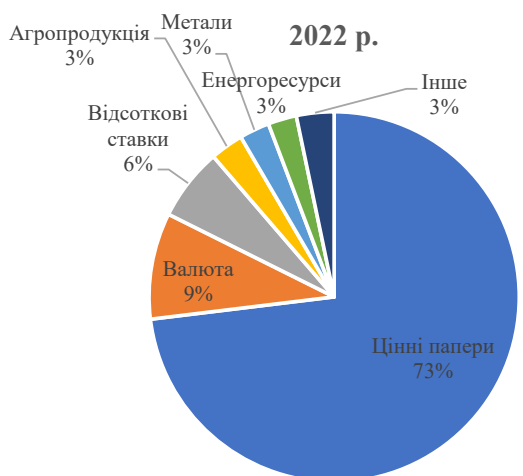
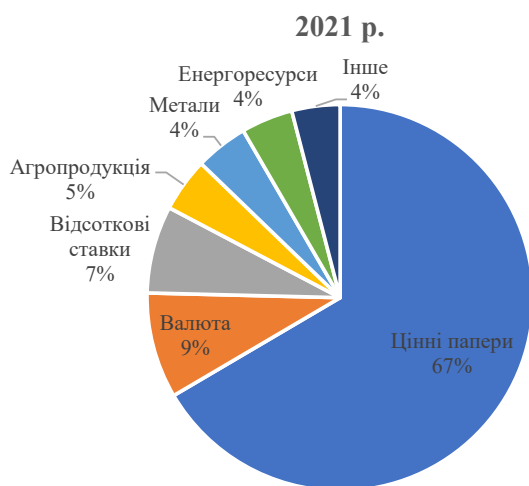
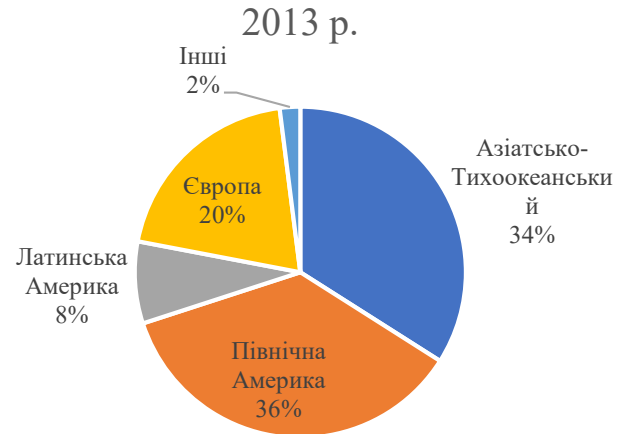
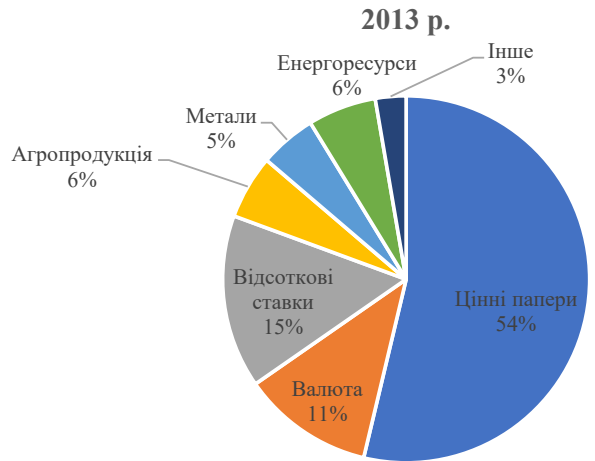

Рис. 3. Структура світової біржової торгівлі, % (розраховано автором за даними [1–3])

Рис. 4. Географічна структура світової біржової торгівлі, % (складено автором за даними [1–3])

Америку, коливалась в сторону зростання та в 2022 р. становила 11 %. Навпаки, торгова активність у Європі зменшилася протягом 2013–2022 р. на 14 %.

У кожній частині світу з'являються нові біржі, які здійснюють біржові операції переважно фінансовими інструментами. В світі нині нараховується близько 180 фондових бірж та близько 50 міжнародних товарних бірж. У багатьох країнах світу функціонує лише одна біржа. За даними Асоціації ф'ючерсної індустрії, переважний вплив на розвиток біржової торгівлі здійснюють 10 лідируючих на світовому ринку бірж та біржових об'єднань, які забезпечують 66,8 % всіх біржових угод у 2021 р. (табл. 3).

Рейтинг світових бірж за кількістю контрактів (табл. 3) свідчить, що найбільша кількість угод припадає на біржі Індії, Бразилії, США, Китаю, Південної Кореї тощо. При чому найбільші темпи приросту кількості контрактів зафіксовані на біржах країн, що розвиваються: індійській біржі «National Stock Exchange of India» — майже 95 %, китайській біржі «Zhengzhou Commodity Exchange» — майже 52 %, бразильській біржі «B3» — на 38 %.

«National Stock Exchange of India» має найвищий обсяг торгів: у 2021 році було продано 17,26 мільярда контрактів, що становить 22,9 % від світового обсягу угод.

Бразильська біржа «B3» була другою за обсягом біржею, обсяг торгів якої зріс на 38,04 %

Таблиця 3

Рейтинг світових бірж за кількістю контрактів, які продані і/або пройшли кліринг
(складено автором за даними [1–3])

Біржа	Обсяг угод у 2020 р.	Обсяг угод у 2021 р.	% зміни
National Stock Exchange of India	8 850 473 823	17 255 329 463	94,97%
B3	6 342 883 080	8 755 773 393	38,04%
CME Group	4 820 589 858	4 942 738 176	2,53%
Intercontinental Exchange	2 788 944 012	3 317 893 282	18,97%
Nasdaq	2 660 595 514	3 292 840 477	23,76%
CBOE Holdings	2 614 108 017	3 095 692 862	18,42%
Zhengzhou Commodity Exchange	1 701 847 321	2 582 227 206	51,73%
Shanghai Futures Exchange	2 128 613 700	2 445 774 713	14,90%
Dalian Commodity Exchange	2 207 327 866	2 364 418 367	7,12%
Korea Exchange	2 184 930 969	2 281 738 234	4,43%
Обсяг угод бірж ТОП-10	36 300 314 160	50 334 426 173	38,66
% від світового обсягу угод	58,00	66,75	8,74

до 8,755 мільярда контрактів. CME Group посіла третє місце за обсягом: у 2021 році було продано 4,942 мільярда контрактів, що на 2,53 % більше, ніж у 2020 році.

Рейтинг найбільших світових фондових бірж за ринковою капіталізацією у 2022 році представлені у табл. 4.

Нью-Йоркська фондова біржа (NYSE) є найбільшою фондовою біржею у світі, капіталізація ринку акцій якої становила трохи більше 26,2 трильйона доларів США станом на листопад 2022 року. Ринкова капіталізація NYSE становить 26,2 трильйона доларів, на біржі зареєстровано понад 2400 компаній.

До перелічених компаній входить багато «блукитних фішок» і вони диверсифіковані в усіх секторах.

Наступними трьома біржами були NASDAQ, Шанхайська фондова біржа та Euronext.

NASDAQ — друга за величиною фондова біржа у світі, це була перша у світі фондова біржа з електронними торгами. Загальна ринкова капіталізація NASDAQ становить 28,28 мільярда доларів США, на ній зареєстровано понад 3000 компаній із середнім обсягом торгів 1,26 долара щомісяця. Біржа NASDAQ включає великі технологічні компанії, на

Таблиця 4

**Найбільші світові оператори фондових бірж у 2022 році за ринковою капіталізацією
(складено автором за даними [4])**

Фондова біржа	Рік заснування	Країна	Ринкова капіталізація
New York Stock Exchange (NYSE)	1792	США	\$26,2 трлн
National Association of Securities Dealers Automated Quotations (NASDAQ)	1971	США	\$28,28 трлн
Shanghai Stock Exchange (SSE)	1866	Китай	\$6,87 трлн
European New Exchange Technology (Euronext)	2000	Європа	\$6,65 трлн
Hong Kong Stock Exchange (HKEX)	1891	Гонконг	\$43,64 трлн
Tokyo Stock Exchange (TSE)	1898	Японія	\$5,67 трлн
Shenzhen Stock Exchange (SZSE)	1990	Китай	\$5,24 трлн
London Stock Exchange (LSE)	1801	Велика Британія	\$4,13 трлн
Toronto Stock Exchange (TSX)	1861	Канада	\$3,1 трлн
Bombay Stock Exchange (BSE)	1875	Індія	\$3,5 трлн

частку яких припадає 9 % загальної ринкової вартості у світі, однак на ній немає жодної компанії, зареєстрованої в нафтовому, газовому чи комунальному секторах.

Компанії, з якими співпрацює NASDAQ, належать до сфери технологій, охорони здоров'я та сектору побутових послуг, перелік деяких великих компаній включає Microsoft, Google, Facebook, Amazon, Tesla, Apple тощо.

Шанхайська фондова біржа (SSE) — третя за величиною фондова біржа у світі та найбільша в Азії, розташована в Шанхаї (Китай). SSE складається з понад 1500 відкритих компаній з обмеженою відповідальністю, сукупна ринкова капіталізація яких становить 6,87 трильйона доларів США.

Кожна акція, що котирується на SSE, містить акції класу «А» з ціною в місцевій валюті юанів та акції класу «В», які котируються в доларах США. Акції класу «А» призначені лише для внутрішніх інвестицій, за винятком інвесторів, які відповідають вимогам схеми іноземних інвестицій, з іншого боку, акції класу «В» доступні як для іноземних, так і для вітчизняних інвесторів.

Euronext — це багатодержавна фондова біржа, розташована в Амстердамі (Нідерланди). Біржа керує біржами в Амстердамі, Лондоні, Парижі, Лісабоні, Брюсселі, Дубліні, Мілані та Осло, вона була заснована в 2000

році та відома як Європейська фондова біржа і вважається найкращою фондовою біржею в Європі. Euronext має понад 1300 компаній із загальною ринковою капіталізацією 6,65 трильйона доларів, одними з найбільших компаній, акції яких котируються на цій біржі, є Procter & Gamble, LVMH, Royal Dutch Shell, Merck & Co і L'Oreal [4].

Аналіз наукової літератури свідчить, що основними чинниками, які впливають на сучасний стан розвитку біржової торгівлі у світі є: процеси глобалізації ринку, розвиток новітніх інформаційних технологій, посилення впливу глобальних фінансових учасників ринку, диверсифікація наявних та виникнення нових фінансових інструментів, уніфікація норм регулювання біржових ринків, регіональні структурні зміни в активності світового біржового ринку з посиленням концентрації біржової торгівлі в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні [5–8].

На сьогоднішній день у світі відбувається активний розвиток електронної біржової торгівлі, широко спостерігається створення єдиних біржових електронних майданчиків. Все більш поширеним стає проведення торгів в електронній формі, онлайн-режимі, що дозволяє значно спростити діяльність учасників біржової торгівлі [9].

Тренд останнього десятиліття — зростання криптовалютної економіки — спро-

вокував черговий етап розвитку електронної фондової торгівлі. З'явилися біржі, які об'єднали традиційні й криптовалютні активи в рамках однієї платформи, а саме Huobi, Cryptonit, а також біржі, що спеціалі-

зуються на торгівлі тільки криптовалютами, такі як Indacoin, CRYPTSY [9].

Найкращі криптовалютні програми та біржі на січень 2023 року (за рейтингом Forbes Advisor) представлені у табл. 5.

Таблиця 5

**Найкращі криптовалютні програми та біржі на січень 2023 року — за рейтингом Forbes Advisor
(складено автором за даними [10])**

Криптовалюта	Рейтинг	Умови торгівлі
Kraken	4,6	Фіксована комісія 0,9% для стейблкоїнів, 1,5% для інших криптовалют *Миттєва покупка Kraken
Gemini	4,5	Комісія мейкера 0,2%, комісія отримувача 0,4%
Crypto.com	4,5	0,075% мейкер / 0,075% отримувач
KuCoin	4,3	0,1% комісії мейкера, 0,1% комісії отримувача *LV0 Рівень торгової комісії
Coinbase	4,1	Комісія мейкера 0,4% / комісія отримувача 0,6%.

За останніми підрахунками, у світі було понад 20000 криптовалютних проєктів, і зараз, за даними Debthammer, загалом налічується близько 295 мільйонів користувачів криптовалюти, 20 % з яких знаходяться в США [10].

Висновки. В результаті проведеного аналізу світової біржової торгівлі встановлено, що сучасний етап відзначається процесами динамічного її розвитку й вдосконалення.

Оцінка біржової торгівлі за кількістю укладених угод свідчить про зростання за 2013–2022 рр. в 3,5 рази, що свідчить про виключну важливість світової біржової торгівлі деривативами. Аналіз світової біржової торгівлі за видами угод свідчить про домінування ф'ючерсних угод над опціонами у 2013–2020 рр., однак у 2021–2022 р. провідну роль вже відіграє торгівля опціонами. Діагностика структури біржової торгівлі за видами базових активів дала змогу встановити, що найбільша частка угод припадає на фінансові інструменти з тенденцією скорочення частки біржового товарного ринку.

Встановлено, що протягом останнього десятиліття світовий біржовий ринок зазнав трансформацій та значно розростається по усіх регіонах світу. Найбільшу відсоткову частку світової торговельної активності протягом десяти років займає Азіатсько-Тихоокеанський регіон, в той же час торгова активність у Європі значно зменшилася. Переважний вплив на розвиток біржової торгівлі здійснюють 10 лідерів на світовому ринку бірж та біржових об'єднань, які забезпечують до 70 %

всіх біржових угод. Рейтинг світових бірж за кількістю контрактів свідчить, що найбільша кількість угод припадає на біржі Індії, Бразилії, США, Китаю, Південної Кореї тощо.

На сьогоднішній день у світі відбувається активний розвиток електронної біржової торгівлі та зростання криптовалютної економіки, що буде продовжуватися у найближчій перспективі та призведе до посилення конкуренції серед електронних бірж.

Список літератури

1. Global futures and options trading reaches record level in 2020. URL: <https://www.fia.org/resources/global-futures-and-options-trading-reaches-record-level-2020>. (дата звернення 20.12.2022).
2. Global futures and options trading hits another record in 2021. URL: [https://www.fia.org/resources/global-futures-and-options-trading-hits-another-record-2021#:~:text=Washington%2C%20DC%20%E2%80%94%20FIA%20today%20released,33.7%25%20from%20the%20previous%20year](https://www.fia.org/resources/global-futures-and-options-trading-hits-another-record-2021#:~:text=Washington%2C%20DC%20%E2%80%94%20FIA%20today%20released,33.7%25%20from%20the%20previous%20year.). (дата звернення 20.12.2022).
3. ETD Tracker. URL: <https://www.fia.org/etd-tracker>. (дата звернення 20.12.2022).
4. Largest Stock Exchanges in the World. URL: <https://scripbox.com/pf/largest-stock-exchanges-in-the-world/> (дата звернення 20.12.2022).
5. Згурська О. М., Сьомкіна Т. В., Гужавіна І. В. Фундаментальні тренди розвитку світової біржової торгівлі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 24. С. 5–9.

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.24.5 (дата звернення 20.12.2022).

6. Кухарець В. В., Булуй О. Г., Левківська Л. М. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8795> (дата звернення: 20.12.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.90. (дата звернення 20.12.2022).

7. Машлій Г., Сороківська О., Зяйлик М. Стан та тенденції розвитку біржової торгівлі на сучасному етапі. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2022. Вип. 2 (27). С. 72–84. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2022/22mhbnse.pdf> (дата звернення 20.12.2022).

8. Солодкий О.М., Яворська В.О. Біржовий ринок в умовах глобалізації: стан та перспективи розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 31. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/30.pdf (дата звернення 20.12.2022).

9. Наumenко Н. С., Хірова В. Ю. Сучасні тренди електронної біржової торгівлі: перспективи та вектори розвитку автоматизації. *Причорноморські економічні студії*. Випуск № 48. Ч. 1. Одеса: ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2019. С. 41–45. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/48_1_2019/9.pdf (дата звернення 20.12.2022).

10. Best Crypto Apps & Exchanges Of 2023. <https://www.forbes.com/advisor/investing/cryptocurrency/best-crypto-exchanges> (дата звернення 20.12.2022).

References

1. Global futures and options trading reaches record level in 2020. Available at : www.fia.org/resources/global-futures-and-options-trading-reaches-record-level-2020. (Accessed 20 Dec. 2022).

2. Global futures and options trading hits another record in 2021. URL: Available at : [www.fia.org/resources/global-futures-and-options-trading-hits-another-record-2021#:text=Washington%2C%20DC%20%E2%80%94%20FIA%20today%20released,33.7%25%20from%20the%20previous%20year](http://www.fia.org/resources/global-futures-and-options-trading-hits-another-record-2021#:text=Washington%2C%20DC%20%E2%80%94%20FIA%20today%20released,33.7%25%20from%20the%20previous%20year.). (Accessed 20 December 2022).

3. ETD Tracker. Available at : www.fia.org/etd-tracker. (Accessed 20 December 2022).

4. Largest Stock Exchanges in the World. Available at : scripbox.com/pf/largest-stock-exchanges-in-the-world. (Accessed 20 December 2022).

5. Zgurska, O., Somkina, T. and Huzhavina, I. (2020). *Fundamentalni trendy rozvytku svitovoi birzhovoi torhivli* [Fundamental trends of world exchange trade development]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], vol. 24, pp. 5–9. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.24.5. (Accessed 20 December 2022).

6. Kukharets, V., Buluy, O. and Levkivska, L. (2021). *Tendentsii rozvytku birzhovoho rynku v umovakh hlobalizatsii svitovoi ekonomiky* [Some tendencies in stock market development under world economy globalization]. *Efektivna ekonomika* [Effective economy], vol. 4. Available at : www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8795. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.90. (Accessed 20 December 2022).

7. Mashliy, H., Sorokivska, O. & Ziailik, M. (2022). *Stan ta tendentsii rozvytku birzhovoi torhivli na suchasnomu etapi* [Exchange trade current state and development trends]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State], vol. 27, no. 2, pp. 72–84. Available at : sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2022/22mhbnse.pdf. (Accessed 20 December 2022).

8. Solodkyi O.M., Yavorska V.O. (2019). *Birzhovyi rynek v umovakh hlobalizatsii: stan ta perspektyvy rozvytku* [Stock market in terms of globalization: development perspectives]. *Infrastruktura rynku* [Market infrastructure], issue 31. Available at : www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/30.pdf. (Accessed 20 December 2022).

9. Naumenko N. S., Khironova V. Yu. (2019). *Suchasni trendy elektronnoi birzhovoi torhivli: perspektyvy ta vektory rozvytku avtomatyzatsii* [Current trends of exchange trade]. *Prychornomorski ekonomichni studii* [Black Sea Economic Studies], no. 48. Odessa: Black Sea Research Institute of Economics and Innovation, Publ., pp. 41–45. Available at : bses.in.ua/journals/2019/48_1_2019/9.pdf. (Accessed 20 December 2022).

10 Best Crypto Apps & Exchanges Of 2023. Available at : www.forbes.com/advisor/investing/cryptocurrency/best-crypto-exchanges. (Accessed 20 December 2022).

Objective. *The objective of the study is to analyze the current state and identify the main trends in the development of world stock trading.*

Methods. *In the research process, general scientific methods and techniques of research were used: analysis, synthesis, generalization, induction, deduction, abstract-logical method, graphic and tabular methods (for a visual representation of the analyzed material).*

Results. *The article analyzes the main trends in the development of global stock trading. The development trends of the international stock market are considered and characterized. The current state and structure of global exchange trading in commodity and financial derivatives in 2013–2022 was analyzed. Futures and options trading was analyzed. An analysis of the structure of world stock trade by main groups of assets was carried out. The structure of the world stock market was studied by geographical regions. The volume of trade activity in various regions in 2013, 2021–2022 was studied. It was revealed that the largest percentage share of world trade activity during the last decade is occupied by the Asia-Pacific region. The rating of world stock exchanges by the number of contracts and the rating of the largest world stock exchanges by market capitalization were analyzed. The rating of world exchanges by the number of contracts shows that the largest number of transactions is on the exchanges of India, Brazil, the USA, China, South Korea, etc. The main factors affecting the current state of development of stock trading in the world are systematized. It has been established that today the world is actively developing electronic exchange trading and the growth of the cryptocurrency economy, which will continue in the near future and will lead to increased competition among electronic exchanges.*

Key words: *stock exchange, stock trading, world stock market, stock contracts.*

Надійшла до редакції 21.12.2022